

राजापुर राजपत्र

राजापुर नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड (१) राजापुर, फागुन ०४ गते २०७८ साल (संख्या ५)

भाग १

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ बमोजिम राजापुर नगरपालिका नगर सभा बाट मिति २०७८।१०।१७ गते पारित भई नगर प्रमुखबाट मिति २०७८ फागुन ०३ गते प्रमाणितकरण गरी सर्वसाधारणको जानकारीका लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

बरघर ऐन, २०७८

प्रस्तावना

राजापुर नगपालिका क्षेत्रभित्र प्रचलनमा रहेको आदिवासी थारुहरूको सामुदायिक संगठन तथा परम्परागत बरघर प्रणालीलाई अभिलेखिकरण, संरक्षण, प्रवर्द्धन, विकास र अभ्यासमा टेवा पुर्याउन आवश्यक भएकोले नेपालको संविधान, नेपाल पक्ष रहेको अन्तरराष्ट्रिय श्रम संगठनको महासन्धी नं. १६९, आदिवासीहरूको अधिकार सम्बन्धी संयुक्त राष्ट्र संघीय घोषणापत्र २००७, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ लगायत प्रचलित ऐन कानून बमोजिम बाञ्छनीय भएकोले,

बरघर प्रणालीको अभ्यास प्रचलनमा रहेको गाउँको विकास निर्माण कार्य, गाउँमा शान्ति सु-व्यवस्था, आपसी सहयोग, सहकार्य, एकता र सामुहिक पद्धतिलाई कायम गर्न बरघर प्रणालीलाई अझै सशक्त र प्रभावकारी बनाउन आवश्यक भएकोले,

समावेशी तथा समविकासको सिद्धान्तका आधारमा स्थानीय विकासमा न्यायोचित सहभागीता र पहुँचलाई सुनिश्चित गर्न बाञ्छनीय भएकोले,

नेपालको संविधानले परिकल्पना गरेको सामाजिक न्याय, मेलमिलाप, सदभाव र दिगो विकासका लागि चिरकालदेखि अभ्यासमा रहेको विकास, निर्माण, न्याय, परम्परा, पेसा र समाज परिचालनको प्रणालीलाई कानूनी मान्यता प्रदान गरि यसको भूमिकालाई अझै प्रभावकारी बनाउन बाञ्छनीय भएकोले,

नेपालको संविधानको धारा २२१, धारा २२६ र अनुसूची ८ को १२ र २२, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ (फ)(४) (५) र दफा १०२ बमोजिमको अधिकार प्रयोग गरी राजापुर नगरपालिकाको ८ औं नगरसभाले यो ऐन बनाई लागू गरेको छ ।

परिच्छेद १
नाम र परिभाषा

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

क. यस ऐनको नाम राजापुर नगरपालिकाको कार्य भूगोलभित्र रहेको बरघर प्रणालीको संरक्षण, प्रवर्द्धन र विकासको लागि बनेको ऐन, २०७८ रहेको छ। यस ऐनलाई छोटकरीमा “बरघर ऐन, २०७८” भनिनेछ।
ख. यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. परिभाषा

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,

क. "बरघर प्रणाली" भन्नाले थारु समुदायले स्वायत्त र स्वशासित रूपमा आफ्नो प्रथा र प्रथाजनित कानून अनुसार चिरकाल देखि निरन्तर प्रचलन, अभ्यास गरी आएको मौलिक परम्परागत प्रणाली र संस्थालाई सम्झनु पर्दछ। यसले ऐनको अनुसूची नं. ३ बमोजिमको संगठन प्रणालीलाई समेत सम्झनु पर्दछ।

ख. "नगरपालिका" भन्नाले राजापुर नगरपालिकाको कार्यालयलाई सम्झनु पर्दछ।

ग. "गाउँ" भन्नाले राजापुर नगरपालिकाको विभिन्न वडाभित्र बसोबास गर्ने समुदायले छुट्याएर नामाकरण गरिएको अस्तित्वमा रहेको क्षेत्रलाई गाउँ सम्झनु पर्दछ।

घ. "टोल" भन्नाले राजापुर नगरपालिकामा सुचिकृत भएको गाउँको सिमाना भित्रको गाउँको बखेरीले मान्यता प्रदान गरेको क्षेत्र पूर्वा (टोल) लाई सम्झनु पर्दछ।

ङ. "प्रथा" भन्नाले परम्परागत रूपमा चलिआएको आदिवासी थारुको संस्कृति, परम्परा, प्रचलन र अभ्यासलाई सम्झनु पर्दछ।

च. "प्रणाली" भन्नाले बरघर प्रणालीलाई सम्झनु पर्दछ।

छ. "नगर प्रमुख" भन्नाले राजापुर नगरपालिकाको नगर प्रमुखलाई सम्झनु पर्दछ।

ज. "नगर उपप्रमुख" भन्नाले राजापुर नगरपालिकाको नगर उपप्रमुखलाई सम्झनु पर्दछ।

झ. "वडा अध्यक्ष" भन्नाले राजापुर नगरपालिका भित्रका प्रत्येक वडाका वडा अध्यक्षलाई सम्झनु पर्दछ।

ञ. "नगर बरघर" भन्नाले यस ऐनको दफा ६ बमोजिम छनौट भएको बरघरलाई सम्झनु पर्दछ।

ट. "वडा बरघर" भन्नाले यस ऐनको दफा ७ बमोजिम छनौट भएको बरघरलाई सम्झनु पर्दछ।

ठ. "गाउँ बरघर" भन्नाले यस ऐनको दफा ८ बमोजिम छनौट भएको गाउँ बरघरलाई सम्झनु पर्दछ।

ड. "सहायक बरघर" भन्नाले बरघर प्रणालीमा गाउँ बरघरलाई सहयोग गर्न छनौट भएको सहायक बरघरलाई सम्झनु पर्दछ।

ढ. "लिखन्डार" भन्नाले बरघर प्रणालीमा लेखापढी, हिसाब किताबको काम गर्नेलाई सम्झनु पर्दछ।

ण. "टोल बरघर" भन्नाले गाउँ बरघरलाई सहयोग गर्ने र आवश्यकता अनुसार आफ्नो टोलमा नेतृत्व गर्ने बरघरलाई सम्झनु पर्दछ।

त. "अगह्वा" भन्नाले भौतिक विकास निर्माणको कामलाई व्यस्थित गर्न कामको बाडफाँड र निरीक्षण गर्ने जिम्मेवारी दिइएकालाई सम्झनु पर्दछ।

थ. "गुरुवा" भन्नाले बरघर प्रणाली अन्तर्गत गाउँको धार्मिक तथा सांस्कृतिक अनुष्ठान गर्नको लागि गाउँ बखेरी र खोज्नी बोझ्नीबाट छनौट भएकोलाई सम्झनु पर्दछ ।

द. "केसौका" भन्नाले गुरुवाको सहयोगीलाई सम्झनु पर्दछ ।

ध. "चिरक्या" भन्नाले परम्परादेखि चलिआएको धार्मिक, सांस्कृतिक अनुष्ठानमा सहयोग गर्ने तथा गाउँको साझा देवता (ठन्वा मर्वा) मा नियमित दियो बाल्ने र पूजापाठ गर्ने, चाडपर्व र उत्सव विवाहमा चोखो आगोको व्यवस्था मिलाउने र उज्यालो पार्ने कार्यका लागि नियुक्त भएकालाई सम्झनु पर्दछ ।

न. "चौकीदार" भन्नाले गाउँको चौकीदारी गर्ने, रेखदेख, सूचना प्रवाह र आपत विपदको बेलामा सहयोग गर्ने कार्यकोलागि नियुक्त भएकालाई सम्झनु पर्दछ ।

प. "बेगारी/झराली" भन्नाले बरघरको नेतृत्वमा गाउँको सार्वजनिक कामकालागि सम्बन्धित गाउँ वा टोलका सबै घरधुरी वा आलोपालो गरी उपस्थित भई निःशुल्क श्रमदान वा सीप दान वा सामुहिक रूपमा गरिने कार्यलाई सम्झनु पर्दछ ।

फ. "बरघर वर्ष" भन्नाले एक आर्थिक वर्षको माघ १ गतेदेखि शुरु भई अर्को आर्थिक वर्षको पुष मसान्त सम्मको अवधीलाई सम्झनु पर्दछ ।

ब. "ढकेहर" भन्नाले बरघर प्रणाली अन्तर्गत गाउँको धार्मिक तथा सांस्कृतिक अनुष्ठान, ढाक बजाउने कार्यका लागि गाउँ बखेरी/खोज्नीबोझ्नीबाट छनौट भएकोलाई सम्झनु पर्दछ ।

भ. "बखेरी" भन्नाले प्रत्येक वर्ष माघ महिनाभित्र गरिने गाउँ, वडा र नगरको वार्षिक भेलालाई सम्झनु पर्दछ ।

म. "जुट्ट्याला" भन्नाले गाउँको बरघरको नेतृत्वमा हुने छलफललाई सम्झनु पर्दछ ।

य. "खोज्नीबोझ्नी" भन्नाले बरघर प्रणाली अन्तर्गत चयन भएका पदाधिकारीहरूको कामको समीक्षा गर्ने, आवश्यक पर्ने पदका लागि योग्य र उपयुक्त व्यक्ति छनौट गर्ने कार्य वा प्रक्रियालाई सम्झनु पर्दछ ।

र. "कचहरी" भन्नाले सामाजिक न्याय निरूपण गर्नका लागि बस्ने गाउँको भेलालाई सम्झनु पर्दछ ।

ल. "न्यायिक समिति" भन्नाले नगरपालिकामा रहेको न्यायिक समितिलाई सम्झनु पर्दछ ।

व. "मेलमिलाप कर्ता" भन्नाले प्रत्येक वडामा रहेका सुचिकृत मेलमिलापकर्तालाई सम्झनु पर्दछ ।

श. "टिहाई" भन्नाले गाउँको सार्वजनिक पदमा काम गरे वापत पारिश्रमिक स्वरूप घरधुरीबाट गाउँ बखेरीको निर्णय अनुसार संकलन गरिने अन्न वा नगदलाई सम्झनु पर्दछ ।

ष. "पूजाआँटी" भन्नाले निश्चित प्रयोजनको लागि परम्परा अनुसार गरिने विभिन्न पूजापाठलाई सम्झनु पर्दछ ।

परिच्छेद २

बरघरको कार्यक्षेत्र, प्रमाणपत्र, परिचयपत्र र अभिलेख

३. बरघरको कार्यक्षेत्र

(१) थारु समुदायको परम्परागत प्रथाजनित संगठनको क्षेत्राधिकार गाउँ बरघरको हकमा सम्बन्धित एक गाउँमा रहनेछ । निजले सोही गाउँ समुदायको अगुवाई गर्नेछ । टोल बरघरले आफ्नो टोल र सोही गाउँमा बरघरले प्रदान गरेको जिम्मेवारी अनुसार अगुवाई गर्नेछ ।

(२) वडा बरघरले सम्बन्धित वडा कार्यालय, वडा भित्र पर्ने सबै गाउँका बरघरहरूसँग समन्वय र सहकार्य गर्नेछ ।

(३) नगर बरघरले नगरपालिका, नगरपालिका भित्रका सबै वडा बरघर र गाउँ बरघरसँग समन्वय र सहकार्य गर्नेछ ।

४. प्रमाणपत्र र परिचयपत्र सम्बन्धी व्यवस्था

(१) यस ऐन बमोजिम नगरपालिकामा सूचिकृत भएका गाउँलाई गाउँ सुचिकृत भएको प्रमाणपत्र नगरपालिकाले प्रदान गर्नेछ ।

(२) प्रत्येक वर्ष गाउँ, वडा, नगर बखेरीबाट छनौट भएका बरघर प्राणाली भित्रका पदको जिम्मेवारी पाउने व्यक्तिलाई नगरपालिकाले अनुसूची नं.१ बमोजिम प्रमाणपत्र र अनुसूची नं. २ बमोजिमको परिचय पत्र प्रदान गर्नेछ ।

५. अभिलेख

(१) बरघर प्राणाली अन्तर्गत प्रत्येक वर्ष गरेको कार्य र गतिविधिको लेखाजोखाको अभिलेखिकरण गरिनेछ । सो अभिलेख नगरपालिकामा बुझाई गाउँ, वडा र नगर बरघर प्राणालीलाई लौसारी (नवीकरण) गराउनुपर्नेछ ।

(२) गाउँ बरघरलाई नवीकरण गर्दा कुनै प्रकारको शुल्क लाग्ने छैन ।

परिच्छेद ३

नगर, वडा र गाउँ बखेरी, बरघर संगठन प्राणालीको गठन र बैठक सम्बन्धी व्यवस्था

६. नगर बखेरी

(१) नगरपालिकामा सूचिकृत प्रत्येक गाउँको मुल बरघर वा गाउँ बखेरीले नगर बरघर बखेरीको लागि छनौट गरेको १ गाउँ १ जना प्रतिनिधि र वडा बरघर समितिका सबै सदस्य रहने गरी नगर बखेरी गठन हुनेछ ।

(२) सो बखेरीले आफू मध्येबाट १ जना बरघर, २ जना सहायक बरघर र १ जना लिखन्डार चयन गर्नेछ, र प्रत्येक वडाका वडा बरघर, नगर बरघर समितिको पदेन सदस्य रहनेछन् । नगर बरघरमा बढीमा १५ जना सदस्य रहनेछन् ।

(३) नगर बखेरी सामान्यतया माघ महिनामा बस्नेछ ।

(४) नगर बखेरी बस्दा ७ दिन अगावै वडा र गाउँ बरघरलाई सूचना दिनु पर्नेछ ।

७. वडा बखेरी

(१) प्रत्येक वडाभित्र रहेका गाउँको गाउँ बरघर र सहायक बरघर रहेको वडा बखेरी गठन हुनेछ । हरेक गाउँ बखेरीले वडा बखेरीकोलागि गाउँ बरघर सहित २ जना प्रतिनिधि चयन गर्न सक्नेछ ।

(२) यस बखेरीले आफू मध्येबाट १ जना वडा बरघर, २ जना सहायक बरघर र १ जना लिखन्डार चयन गर्नेछ । वडा बरघर प्रत्येक गाउँको प्रतिनिधीहरु हुनेगरी बढीमा २१ सदस्य रहनेछन् ।

(३) वडा बरघर समितिमा गाउँ बरघर पदेन सदस्य रहनेछन् ।

(४) प्रत्येक गाउँको बखेरी बसी सकेपछि सामान्यतया माघ महिनामा वडा बखेरी बस्नेछ ।

(५) वडा बखेरी बस्दा ७ दिन अगावै गाउँ बरघरलाई सूचना दिनु पर्नेछ, वा वडा बरघरको प्रतिनिधिहरुलाई सूचना दिनु पर्नेछ ।

८. गाउँ बखेरी

- (१) गाउँ बरघरको सिमानाभित्र पर्ने प्रत्येक घरधुरीबाट कम्तीमा एकजना वा बढीमा महिला पुरुष गरी दुई जना प्रतिनिधित्व भएको गाउँ बखेरी गठन हुनेछ । यो बखेरी बरघर प्रणालीको सर्वोच्च अंग हुनेछ ।
- (२) बरघर वर्षको माघ महिनामा गाउँका सबै घरधुरीबाट प्रतिनिधित्व भएको बखेरी बस्नेछ ।
- (३) यस बखेरीले बरघर प्रणालीको पदाधिकारी, जस्तै: बरघर, सहायक बरघर, टोल बरघर, लिखन्डार, चिरक्या, चौकीदार, गुरुवा, केसौका, आदिको खोज्नीबोझ्नी गर्नेछ । बरघर वर्षको हिसाव किताबको सोधखोज र अनुमोदन गर्नेछ ।
- (४) यस बखेरीले वडा बखेरीको लागि गाउँ बरघर सहित दुई जना प्रतिनिधिको चयन गर्नेछ ।
- (५) बरघरले बखेरी बस्नको लागि कम्तीमा ७ दिन अगावै मिति, स्थान र समय तोकेर सूचना जारी गर्नु पर्नेछ ।
- (६) चौकीदार मार्फत कम्तीमा १ दिन अगावै गाउँमा सबै घरधुरीलाई गाउँ बखेरी बस्ने सूचना पुनः दिनु पर्नेछ ।
- (७) दफा २२ बमोजिम बरघर संगठन प्रणालीको कुनै पद रिक्त भएमा सो पदमा जिम्मेवारी प्रदान गर्न यस ऐनको दफा ८ को उप दफा (२) र (३) को प्रक्रिया पूरा गरी जुनसुकै महिनामा दुई तिहाई घरधुरीको जुट्याल्हा बसी पदपूर्ति गर्न सक्नेछ ।
- (८) गाउँ बखेरीमा सम्बन्धित वडा जनप्रतिनिधिलाई आमन्त्रण गरिनेछ । बखेरीको गाउँ स्तरको योजना छनौट कार्यक्रममा जनप्रतिनिधिहरूको उपस्थिति गराउने छ ।

९. गाउँ बखेरीको काम, कर्तव्य र अधिकार:

बरघर बखेरीको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम रहनेछ ।

- (१) गाउँमा वर्षभरि भए गरेका कामको समीक्षा गर्ने ।
- (२) गाउँको वर्ष भरीको लागि कार्य योजना तयार गरी सम्बन्धित वडा र नगरपालिकामा पेश गर्ने ।
- (३) गाउँ चलाउनकोलागि गाउँको मूल्य मान्यता, परम्परा र नियम, कानून बनाउने ।
- (४) बरघर संगठन प्रणाली अन्तर्गतका पदहरू, जस्तै, बरघर, सहायक बरघर, टोल बरघर, लिखन्डार, गुरुवा, केसौका, चौकीदार, चिरक्या, अगह्वा, आदि चयन गर्ने, र आवश्यकता अनुसार बरघर समितिका सदस्यहरूको खोज्नीबोझ्नी गर्ने । बरघर समितिमा महिलाको प्रतिनिधित्व गराउनु पर्नेछ ।
- (५) वर्षभरी भएको आमदानी र खर्चको सार्वजनिक सुनवाइ गरी पास गर्ने ।
- (६) आगामी वर्षका लागि आमदानीको श्रोत पहिचान र निर्धारण, टिहाई, खारा, डाँर, आदि निर्धारण गर्ने ।
- (७) बरघर प्रणाली भित्रका पदलाई दिने सेवा सुविधा, टिहाई निर्धारण गर्ने ।
- (८) यस ऐन बमोजिम गाउँको विधान निर्माण र संशोधन गर्ने ।
- (९) नयाँ आएका घरधुरीलाई सदस्यता दिने वा दिएको सदस्यतालाई अनुमोदन गर्ने र गाउँको घरधुरी र जनसंख्या अध्यावधिक गर्ने ।
- (१०) नगर बखेरी र वडा बखेरीका लागि प्रतिनिधि छनौट गरी पठाउने ।
- (११) वार्षिक योजना बनाउने, र आवश्यक बजेट बाँडफाँड गर्ने, अनुमानित आमदानी तथा खर्चको विवरण तयार पारी पारित गर्ने ।
- (१२) गाउँको विकास निर्माण सार्वजनिक कामको अगुवाई गर्ने ।

१०. बरघर संगठन प्रणाली

- (१) नगरपालिकामा बरघर संगठन प्रणाली अनुसूची नं. ३ मा दिए बमोजिम हुनेछ ।
- (२) बरघर प्रणाली आफैमा स्वायत्त हुनेछ । यसर्थ गाउँ बरघरले आफ्ना परम्परागत कार्यहरू गर्न स्वतन्त्र रहनेछ तर, विकास निर्माणका कार्यहरू गर्दा वडा वा नगरपालिकासित समन्वय र सहकार्य गर्न सक्नेछ ।
- (३) वडा बरघर प्रणालीले वडा कार्यालय र सो वडाभित्र रहेको गाउँ बरघरसँग समन्वय गर्ने कार्य गर्नेछ ।
- (४) नगर बरघर प्रणालीले नगरपालिका र नगरभित्र रहेका वडा बरघर र गाउँ बरघरसँग समन्वय गर्ने कार्य गर्नेछ ।

११. गाउँ जुट्याल्हा, निर्णय प्रक्रिया र कार्यान्वयन सम्बन्धी व्यवस्था

- (१) गाउँको नियमित जुट्याल्हा सामान्यतया महिनामा एक पटक हुनेछ तर, आवश्यक परेको बेला जति पटक पनि जुट्याल्हा गर्न सकिनेछ ।
- (२) विवाद समाधान वा न्याय निरूपणको लागि आवश्यकता अनुसार कचहरी जुनसुकै दिन र बेलामा बस्न सक्नेछ ।
- (३) गाउँ बखेरी, जुट्याल्हा र कचेहरीले गरेको निर्णयहरू बरघरको नेतृत्वमा पदीय जिम्मेवारी अनुसार कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- (४) गाउँ बखेरी, जुट्याल्हा र कचेहरीको अध्यक्षता बरघरले गर्नेछन्, तर निजको अनुपस्थितिमा सहायक बरघरमध्ये सहमतिमा एक जनाले अध्यक्षता गर्नेछन् ।
- (५) बहुमत सदस्यहरूको उपस्थितिमा बैठक बस्नेछ र निर्णयहरू सर्वसम्मत वा बहुमतले हुनेछ ।

१२. बरघर प्रणाली भित्रको पदका लागि योग्यता

(१) बरघर र सहायक बरघर हुनका लागि योग्यता

- क. नेपाली नागरिक हुनु पर्नेछ ।
- ख. गाउँमा कम्तीमा ५ वर्षदेखि स्थायी बसोबास गर्दै आईरहेको हुनु पर्नेछ ।
- ग. गाउँमा वर्ष भरी नियमित बसोबास गर्ने,
- घ. गाउँ समुदायको नजरमा उच्च नैतिक चरित्र भएको,
- ड. २१ वर्ष उमेर पूरा भएको

(२) लिखन्डार हुनका लागि योग्यता

- क. नेपाली नागरिक,
- ख. गाउँमा कम्तीमा ५ वर्षदेखि स्थायी बसोबास गर्दै आईरहेको,
- ग. गाउँमा वर्ष भरी नियमित बसोबास गर्ने,
- घ. गाउँ समुदायको नजरमा उच्च नैतिक चरित्र भएको,
- ड. २१ वर्ष उमेर पूरा भएको

च. गाउँको हर हिसाव राख्न र लेखपढ गर्न जानेको ।

(३) चौकीदार हुनका लागि योग्यता

क. नेपाली नागरिक

ख. गाउँमा नियमित बसोबास गर्ने ।

ग. गाउँ समुदायको नजरमा उच्च नैतिक चरित्र भएको,

घ. २१ वर्ष उमेर पूरा भएको

(४) गुरुवा र केसौका हुनका लागि योग्यता

क. नेपाली नागरिक,

ख. सोही गाउँ वा आसपास नजिकको गाउँमा नियमित बसोबास गर्ने,

ग. गाउँ समुदायको विश्वास, मान्यता र परम्परा अनुसार गाउँको साझा पूजापाठ गर्न जानेको, र मन्त्र विद्या जानेको ।

घ. गाउँको परम्परा र संस्कृति जानेको, बुझेको र अनुभव रहेको ।

ड. दुःखी बिरामीहरूलाई सहयोग गर्ने भावना भएको ।

(५) चिरक्या हुनका लागि योग्यता:

क. नेपाली नागरिक

ख. गाउँमा नियमित बसोबास गर्ने ।

ग. गाउँको मूल देवथानमा नियमित पूजाआँटी गर्न इच्छुक भएको,

घ. गाउँ समुदायको धर्म, संस्कृति अनुसारको पूजा पाठ गर्न जानेको,

ड. चोखो आगोको व्यवस्था गर्ने प्रविधि, सामग्री सम्बन्धी ज्ञान र अभ्यास गरेको,

परिच्छेद ४

गाउँ बरघर, चौकीदार र चिरक्याको काम, कर्तव्य र अधिकार

१३. बरघरको काम, कर्तव्य र अधिकार

(१) संरक्षकत्वको भूमिका:

क. बरघरले गाउँका सबै मानव, चराचर, पशुपंक्षी, बालीनालीको प्रमुख संरक्षकको रूपमा भूमिका निर्वाह गर्ने ।

ख. गाउँमा आईपर्ने विपदबाट जोगाउने, बाह्य असुरक्षाबाट गाउँकालाई सुरक्षित बनाउने, र आपत विपदमा राहत दिने ।

ग. कसै माथि अन्याय परेमा गाउँको जुट्याल्हा बोलाई सो सम्बन्धमा छलफल गरी आवश्यक निर्णय गर्ने ।

घ. गाउँभित्र कुनै घर अलग हुन चाहेमा बरघर वा निजको प्रतिनिधि उपस्थित भई सामाजिक न्याय कायम गर्दै मानो छुट्याउन र घर बनाउन सहयोग गर्ने ।

ड. विपदमा परी समस्यामा परेका व्यक्ति, घर परिवारलाई मानवीय सहयोग जुटाउने कार्य गर्ने।

- च. गाउँको सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेख, संरक्षण र सदुपयोग गर्ने कुरामा पालिकालाई सहयोग गर्न ।
- छ. आधारभूत आवश्यकता अन्तर्गत सामाजिक सेवाका क्षेत्रमा विपन्न समुदायको पहुँच रहने व्यवस्थाका लागि आवश्यक समन्वय र सहजीकरण गर्ने।
- ज. राज्यका सबै क्षेत्रमा प्रतिनिधित्व तथा अर्थपूर्ण सहभागिताको अवसर सृजना गर्नकालागि पहल गर्ने।
- झ. महिला, बालबालिका र विपन्न वर्गको न्याय निरूपणमा विशेष ध्यान दिने ।

२. न्यायिक अधिकार:

- क. थारुहरुको प्रथाजनित कानून, परम्परा र मानवताको आधारमा निष्पक्ष रूपमा न्याय निरूपण गर्ने अधिकार बरघरमा रहेको छ ।
- ख. बरघर समक्ष कुनै पीडित पक्षले न्याय पाउन अर्जी गरेमा उक्त विषयमा छलफल गराउने र मेलमिलाप गराउन मध्यस्थताको भूमिका निर्वाह गर्ने ।
- ग. विवादित पक्षलाई समझदारीमा ल्याएर न्याय सम्पादन गर्ने ।
- घ. न्यायिक तथा अर्ध न्यायिक संस्थाबाट मध्यस्थता, मेलमिलाप, सहजीकरण लगायत कार्यका लागि अनुरोध भई आएमा सो सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- ङ. न्यायिक समिति र मेलमिलाप केन्द्रमा कुनै विषयमा निवेदन वा मुद्दा परेमा र उक्त विषय आफ्नो गाउँ, समुदायका परिवार, व्यक्तिसँग सम्बन्धित भएमा त्यसको छलफलमा उपस्थित हुने वा प्रतिनिधि पठाउने ।
- च. गाउँको विवाद मिलाउँदा गाउँको नियम अनुसार खारा, क्षतिपूर्ति भराउने, प्रचलित कानून विपरित, आदि नहुने गरी गर्न सक्नेछन् ।
- छ. कुनै विवाद मिलाउदा सकेसम्म प्रचलित कानूनलाई पनि ध्यानमा राख्नु पर्नेछ ।

(३) विकास निर्माण सम्बन्धी अधिकार:

- क. आफ्नो गाउँको विकास निर्माण सम्बन्धी योजना पहिचान, प्राथमिकता, छनौट गर्ने, योजना बनाउने र निर्माण कार्यको लागि टोल बस्ती भेलामा सहयोग गर्ने ।
- ख. विकास निर्माण कार्यका लागि स्रोत र साधनको व्यवस्था परिचालनमा सहयोग गर्न ।
- ग. गाउँको विकास निर्माणमा जनश्रमदान जुटाउन अगुवाई गर्ने ।
- घ. गाउँको सामुहिक कार्यमा अनुपस्थित हुने घरपरिवारलाई गाउँ जुट्याल्हाको निर्णयानुसार खारा गर्ने ।
- ङ. गाउँ बखेरी, जुट्याल्हाबाट गाउँको योजना पास गराई नगर र वडामा लेखी पठाउने ।
- च. विकास निर्माणको काम सम्पन्न भई सकेपछि सार्वजनिक सुनवाइ गराई अभिलेख राखी आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित कार्यालयमा पठाउने ।
- छ. गाउँको विकास कार्यमा साझेदारी गर्ने सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थासँग सहयोग, समन्वय, सहकार्य गर्ने ।

(४) संस्कृति संरक्षण, प्रवर्द्धन सम्बन्धी अधिकार:

- क. गाउँमा वर्ष भरि गर्नुपर्ने पूजाआँटी, नाचगान, परम्परा आदिको संरक्षणका लागि वार्षिक कार्य योजना बनाउने ।

ख. गाउँमा वर्षभरि मनाईने चाडपर्व र पूजाआँटीकोलागि गुरुवा, केसौका र सम्बन्धित सबैको सल्लाह, सहयोग लिएर सांस्कृतिक कार्य गर्ने, गराउने ।

ग. मेलमिलापका साथ सामुहिक रूपमा चाडपर्व मनाउन आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।

घ. भाषा, लिपि, लोककला, साहित्य संस्कृतिको संरक्षण र अभ्यासमा अग्रणी भूमिका निर्वाह गर्ने ।

ङ. प्रथाजनित कानून, परम्परा र संस्कार अनुसार सामाजिक, सांस्कृतिक, आदि कार्य गर्ने गराउने ।

च. सामाजिक संस्कारगत कार्य जस्तै पक्कापोही, विवाह, मृत्यु संस्कार, चाडपर्वमा सक्रिय सहभागिता जनाउने र आवश्यकता अनुसार जनपरिचालनको व्यवस्था मिलाउने ।

छ. गाउँ बखेरीको निर्णय अनुसार टिहाई संकलन गर्ने, र सम्बन्धित पक्षलाई बुझाउने ।

ज. समुदायमा लोप हुन लागेका संस्कृतिको पहिचान गरी संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने ।

(५) सम्पर्क र समन्वयात्मक अधिकार

क. गाउँकोलागि सम्पर्क र समन्वय गर्ने नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने ।

ख. नगरपालिका, वडा कार्यालय, विभिन्न संघ संस्था र पक्षहरुसित सम्पर्क, समन्वय र सहकार्य गर्ने ।

ग. गाउँको समस्याको बारेमा स्थानीय सरकारकालाई जानकारी गराउने र आवश्यक सहयोगको लागि अनुरोध गर्ने ।

घ. गाउँको आवश्यकता अनुसार आर्थिक तथा प्राविधिक स्रोत व्यवस्थापनका लागि सम्बन्धित कार्यालय, व्यक्तिहरुसँग आवश्यक सम्पर्क र सहकार्य गर्ने ।

ङ. विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाले आयोजना गर्ने गोष्ठी, सभा सम्मेलन, बैठक, भ्रमण, तालिम आदिमा सहभागी हुने वा सहभागी पठाउने ।

च. विभिन्न निकायबाट प्राप्त हुने कार्यक्रम, अनुदान र सहयोगलाई गाउँमा न्यायोचित वितरणको व्यवस्था मिलाउने ।

छ. गाउँको विकास, समुदायको हितमा कुनै सहयोग गर्ने सही मनसायले कुनै निकाय आएमा आवश्यक समन्वय, सहयोग र आधारभूत सूचना उपलब्ध गराउने ।

(६) बरघरको अन्य अधिकारहरु

माथि उल्लेखित अधिकारका साथै तपसिलमा उल्लेखित अन्य अधिकार हुनेछन् ।

क. गाउँ समुदायलाई विपद पूर्व तयारी गराउने ।

ख. शिक्षा, स्वास्थ्य, सरसफाई आदि क्षेत्रको सूचना गाउँमा सम्प्रेषणको व्यवस्था मिलाउने ।

ग. सामाजिक समस्या, बिकृति, अन्याय र अत्याचारको विरुद्ध जनपरिचालन गर्ने, अभियान संचालन गर्ने ।

घ. समानता, न्याय, सामाजिक, सांस्कृतिक, धार्मिक सदभाव, एकता कायम गर्ने गराउने ।

ङ. गाउँ बखेरीले गरेको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

(७) बरघरसित समन्वय गर्नुपर्ने

स्थानीय तह वा कुनै पनि गैर सरकारी संस्था गाउँमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपरेमा बरघरसँग समन्वय गर्नु पर्नेछ र सोको बार्षिक सुनवाइ गाउँ बखेरीमा गर्नुपर्नेछ । बरघरले आवश्यकता अनुसार आफू सक्रिय भएर सहयोग गर्ने वा अरु गाउँ समुदायलाई परिचालन गर्न सक्नेछ ।

१४. सहायक बरघरको काम, कर्तव्य र अधिकार

- (१) गाउँ बरघरले जिम्मेवारी दिएको काम गर्ने ।
- (२) गाउँ बरघरको अनुपस्थितिमा गाउँको सार्वजनिक हितको लागि नेतृत्व गर्ने ।
- (३) गाउँ बरघरलाई आवश्यक सहयोग गर्ने ।

१५. लिखन्डारको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- (१) गाउँको बखेरी, जुट्याल्हा, कचहरीमा उपस्थितिको अभिलेखिकरण गर्ने ।
- (२) गाउँ बखेरी, जुट्याल्हा, छलफल, कचहरीमा भएको निर्णयको अभिलेखिकरण गर्ने ।
- (३) गाउँ बरघर प्रणालीमा भएको आम्दानी र खर्चको विवरण, बिल, भरपाई र हिसाव किताब दुरुस्त राख्ने ।
- (४) गाउँको बखेरी, जुट्याल्हा, कचहरी, छलफल आदिमा सहजिकरण गर्ने ।
- (५) विभिन्न संघ, संस्था, कार्यालयमा बरघरको निर्देशनमा पत्राचार, गाउँको जानकारी, सूचना, प्रतिबेदन आदि दिने ।

१६. अगह्वाको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- (१) जनश्रमदानको बेलामा बरघरलाई सहयोग गर्ने ।
- (२) जन श्रमदानमा काम विभाजन र नान हाल्ने ।
- (३) जन श्रमदान गर्दा जिम्मेवारी अनुसार काम भए नभएको निरीक्षण गर्ने ।
- (४) कुलापानी, सिंचाई, बाटोघाटो सरसफाईमा बरघरलाई आवश्यक सहयोग गर्ने ।

१७. गुरुवाको काम, कर्तव्य र अधिकार

- (१) गाउँको वर्षभरि गरिने विभिन्न पूजाआँटीलाई परम्परा र विधि अनुसार सम्पन्न गर्ने ।
- (२) गाउँमा हुन सक्ने हैबी, दैबी, प्रकोप, किट पटड, खराव डोख, दुष्ट नजर, रोगब्याधबाट गाउँका मानव, जीवजन्तु र बाली नालीलाई बचाउन आफ्नो ज्ञान, अनुभव र अभ्यासले हरसम्भव प्रयास गर्ने ।
- (३) गाउँ समुदायमा हुने सामाजिक, धार्मिक, संस्कार, सस्कृतिमा सरसल्लाह र सहयोग प्रदान गर्ने ।
- (४) गाउँ घरमा सामाजिक सहिष्णुता र एकतामा सहयोग गर्ने ।
- (५) बिरामी वा पिडित व्यक्ति वा पक्षको अनुरोधमा उपचार र स्वास्थ्य हितको व्यवस्था मिलाउने, पूजा पाठ गर्ने गराउने ।
- (६) गाउँ समुदायमा सामाजिक विकृती र अन्धविश्वासलाई न्यूनिकरण गर्न सहयोग गर्ने ।

१८. केसौकाको काम कर्तव्य र अधिकार:

- (१) विभिन्न पूजापाठ र कर्म गर्नकोलागि गुरुवाको सहयोगीको रूपमा काम गर्ने ।
- (२) गाउँका मानिस र पशुपंक्षी मा कुनै रोग ब्याधले सताएमा त्यसबाट बचाउन आफ्नो ज्ञान, अनुभव र अभ्यासले हरसम्भव प्रयास गर्ने ।

१९. चिरक्याको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- (१) गाउँमा बरघरले खटाएको सार्वजनिक हितको काम गर्ने ।
- (२) गाउँको मुल देव थानमा नियमित दियो बाल्ने र पूजाआँटी गर्ने ।
- (३) पूजापाठ, भोजकाज र चाडपर्वको बेलामा चोखो वा पवित्र आगोको व्यवस्था मिलाउने ।
- (४) गाउँको सामुहिक काम, पूजापाठ र गाउँको भोजकाजमा बत्ति वा उज्यालोको व्यवस्था मिलाउने ।

२०. चौकीदारको काम, कर्तव्य र अधिकार

- (१) बरघरले खटाएको काम गर्ने ।
- (२) गाउँमा सूचना प्रदान गर्न हाँक पार्ने, पत्र पुर्याउने ।
- (३) गाउँको सम्पत्तिको रेखदेख गर्ने ।
- (४) विपदमा परेका व्यक्ति, घर परिवारलाई सहयोग गर्ने ।
- (५) गाउँ घरको सूचना नियमित रूपमा बरघरसंग आदान प्रदान गर्ने ।

२१. घरधुरी प्रतिनिधिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

- (१) गाउँ बखेरी, जुट्याल्हा, कचहरीमा सहभागी भई आफ्नो विचार, मत दिने ।
- (२) बरघरले दिएको सार्वजनिक हितको जिम्मेवारी पूरा गर्ने ।
- (३) गाउँ बखेरीको नियम अनुसार टिहाई दिने ।
- (४) बरघरको नेतृत्वमा गाउँको विकास निर्माणमा श्रमदान, सीप दान, जिन्सी दान र नगद दान गर्ने ।
- (५) गाउँ समुदायको समस्याको बारेमा गाउँ बरघरलाई जानकारी गराउने ।
६. बरघरले खटाएको सामुहिक हितको अन्य कार्य गर्ने ।
७. समुदायको सामाजिक, संस्कार, सस्कृति संरक्षण र प्रर्वद्धन कार्यमा सक्रिय सहभागी हुने ।

परिच्छेद ५

बरघर प्रणालीमा पद रिक्त हुने व्यवस्था र पदपूर्ति

२२. पद रिक्त हुने अवस्था:

यस ऐनको दफा ६, ७ र ८ बमोजिम गठन भएको बरघर संगठन प्रणाली भित्रको पदहरू देहायको अवस्थामा पद रिक्त हुनेछ ।

- (१) एक वर्षे कार्यकाल समाप्त भएमा,
- (२) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट दोषी ठहर भएमा
- (३) निजको मृत्यु भएमा,
- (४) खराब आचरणका कारण निजलाई बरघर पदमा राखि राख्न उचित नभएको गाउँ/ वडा/नगर जुट्याल्हाको दुई तिहाई मत जाहेर भएमा पद रिक्त हुनेछ । तर निजलाई सफाइको मौकाबाट वञ्चित गरिने छैन ।
- (५) असक्त, अस्वस्थ भई बरघरको जिम्मेवारी पूरा गर्न नसक्ने भएमा ।
- (६) निजले पदबाट राजीनामा दिएकोमा गाउँ/वडा/नगर जुट्याल्हाबाट पारीत भएमा ।

२३. बाँकी अवधिका लागि पद पूर्ति गर्ने:

बरघर प्रणाली भित्रको पदमा बाँकी अवधिको लागि ऐनको दफा ६,७ र ८ को उप दफा (७) बमोजिम नियुक्ति गरिनेछ ।

परिच्छेद ६

पदीय मर्यादा तथा आचरण सम्बन्धी व्यवस्था

२४. बरघर पदाधिकारीहरूको पदीय मर्यादा र आचरण

- (१) समुदायको हकहित, संरक्षण, प्रर्वद्धन, सशक्तिकरणको लागि स्वतन्त्र, निष्पक्ष र जवाफदेही भई आफ्नो पदीय दायित्व निर्वाह गर्नु पर्नेछ ।
- (२) समाजमा बस्ने विभिन्न समुदाय तथा सम्प्रदाय बिचको सम्बन्ध सुमधुर बनाउने कार्य गर्नु पर्नेछ ।
- (३) समुदायको प्रथा, परम्परा, प्रथाजनित कानून, मुल्यमान्यतालाई उच्च सम्मान गर्ने ।

परिच्छेद ७

प्रतिनिधित्व र सहभागीता

२५. स्थानीय तहमा प्रतिनिधित्व र सहभागीता

स्थानीय सरकारले हरेक सार्वजनिक गतिविधिमा समुदायको प्रतिनिधित्व तथा अर्थपूर्ण सहभागीताको अवसर प्रदान गर्नेछ । यसका लागि बरघर प्रणालीको प्रतिनिधित्व देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(१) योजना पहिचान, छनौट र कार्यान्वयनमा प्रतिनिधित्व:

क. वस्ती स्तरीय योजना तर्जुमा गर्दा सम्बन्धित गाउँको बरघरलाई आमन्त्रण गरिने छ ।

ख. स्थानीय तहले गाउँ, वडा र नगर स्तरको योजना छनोट गर्दा गाउँ, वडा र नगर बखेरीबाट पारित भई आएको योजनालाई स्रोत र आवश्यकताको आधारमा प्राथमिकता दिईनेछ ।

ग. गाउँ, वडा, नगर बखेरीमा योजना छनोट गर्दा जनप्रतिनिधि/स्थानीय तहमा सेवारत कर्मचारीले सहजिकरण गर्नुपर्नेछ।

घ. स्थानीय तहबाट छनोट भएका गाउँ स्तरका योजनाहरू स्थानीय जनप्रतिनिधीको नेतृत्वमा वरघरको उपस्थितिमा उपभोक्ता समिति गठन गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

ड. विभिन्न सामाजिक परिचालन, विपद् व्यवस्थापन र अन्य समुदाय स्तरमा हुने कामहरू वरघर समन्वय गरिनेछ ।

२. अनुगमन निरीक्षणमा प्रतिनिधित्व:

क. स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ को नियम ६.२.१. अनुसारको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गर्दा योजना रहेको सम्बन्धित वडा वरघर साथै सम्बन्धित गाउँ वरघरलाई आमन्त्रित गरिनेछ ।

ख. स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ को नियम ६.२.३ अनुसारको वडा स्तरीय अनुगमन गर्दा वडा वरघरलाई आमन्त्रित गरिनेछ ।

ग. गाउँ स्तरको योजना कार्यान्वयन र योजनाको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षणका लागि सम्बन्धित गाउँ वरघर लाई अनुगमनमा सहभागी गराईनेछ ।

३. नगरसभामा प्रतिनिधित्व र सहभागीता:

क. स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ को नियम ५.७ अनुसारको नगर सभाबाट बजेट तथा कार्यक्रम पेश हुँदा नगर वरघरबाट एकजनालाई प्रवेक्षकको रूपमा आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

४. न्यायिक समितिमा प्रतिनिधित्व:

क. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन को दफा ४७ बमोजिमको अधिकार क्षेत्रभित्र रही न्याय निरूपण गर्दा विवादित पक्ष रहेको गाउँको वरघरलाई आमन्त्रित गर्न सकिनेछ ।

ख. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ४९ को उपदफा १० बमोजिम वडामा गठन भएको मेलमिलाप केन्द्रले न्याय निरूपण गर्दा विवादित पक्ष रहेको सम्बन्धित गाउँको वरघरलाई आमन्त्रित गर्न सकिनेछ ।

परिच्छेद ८

आर्थिक स्रोत व्यवस्थापन

२६. बरघर संगठन प्रणालीको आर्थिक स्रोत

बरघर संगठन प्रणालीको आर्थिक स्रोत देहाय बमोजिम हुनेछ ।

- (१) स्थानीय तह, प्रदेश र संघबाट प्राप्त अनुदान
- (२) गाउँ बखेरी र जुट्याल्हाको निर्णय अनुसार प्रति घरधुरीले निश्चित प्रयोजनकोलागि जम्मा गरेको नगदी र जिन्सी ।
- (३) गाउँ बखेरीले निर्णय गरे अनुसार गाउँमा श्रमदान, भौतिक श्रम गर्न नसक्ने घरधुरीबाट प्राप्त रकम ।
- (४) गाउँको बखेरीले निर्णय गरे अनुसार सार्वजनिक काममा अनुपस्थित हुने घरधुरीबाट प्राप्त खारा रकम ।
- (५) गाउँ जुट्याल्हाले निर्णय गरे अनुसारको डाँरबाट प्राप्त रकम ।
- (६) गाउँमा बसाइ सराई गरी आउनेलाई गाउँको बखेरीको निर्णय अनुसारको गाउँ सदस्यता शुल्क रकम ।
- (७) सामुदायिक वन समितिबाट प्राप्त विकास कार्यक्रम अनुदान रकम ।
- (८) गाउँको सार्वजनिक स्थलमा गरिने सामुदायिक उत्पादनबाट प्राप्त रकम ।
- (९) गाउँमा सामाजिक, साँस्कृतिक, रचनात्मक काम गरी प्राप्त गरेको रकम ।
- (१०) विभिन्न दाताबाट प्राप्त दान दातव्य ।
- (११) विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाबाट प्राप्त नगदी जिन्सी।
- (१२) गाउँ बरघर प्रणालीको सम्पत्ति भाडा दिई आर्जित गरेको रकम ।
- (१३) गाउँ बखेरीले निर्धारण गरेको श्रमदान नगरी सिंचाई सुविधा लिने जग्गाधनीसँग लिईने पनकरबाट प्राप्त रकम ।

२७. खाता सञ्चालन र खर्च विधि

१. सम्बन्धित गाउँ बखेरी वा जुट्याल्हाको निर्णय अनुसार उक्त गाउँ बरघर प्रणालीको नाममा नजिकको बैंक, वित्तीय संस्था वा सहकारी संस्थामा बैंक खाता खोल्नेछ ।
२. यस ऐनको दफा २६ बमोजिम प्राप्त आम्दानी गाउँ बखेरी वा जुट्याल्हाले तोकेको पदाधिकारीको संयुक्त दस्तखतबाट बैंक खाता सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।
३. यस ऐनको दफा २६ बमोजिम प्राप्त रकम गाउँ बखेरी वा जुट्याल्हाले गरेको निर्णय बमोजिम बरघर प्रणालीले खर्च गर्न सक्नेछ ।
४. बरघर प्रणालीले वर्षभरिको आम्दानी र खर्चको बिल भरपाई अभिलेख राख्नु पर्नेछ । गाउँ बखेरीमा खर्च विवरण सार्वजनिक गरि पास गराउनु पर्नेछ ।

२८. सम्पत्तिको अभिलेख:

१. गाउँको सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख बरघर प्रणालीले राख्नु पर्नेछ। सोको सुरक्षा गर्ने जिम्मेवारी समेत रहनेछ । सम्पत्तिको भौतिक परीक्षण गरी हरेक वर्ष गाउँ बखेरीमा सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद ९
विविध

२९. बाधा अड्काउ फुकाउ:

ऐनको कार्यान्वयनमा कुनै पनि किसिमको बाधा अड्चन आईपरेमा सोको समाधान स्थानीय सरकारबाट हुनेछ ।

३०. नियम बनाउने अधिकार:

(१) यस ऐनको कार्यान्वयन गर्नका लागि स्थानीय सरकारले आवश्यक नियमावली बनाउन सक्नेछ ।

(२) नगर, वडा, गाउँ बखेरीले यस ऐनको कार्यान्वयन गर्नका लागि आवश्यक नियम बनाई स्थानीय सरकारको स्वीकृति लिई आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र लागू गर्न सक्नेछ ।

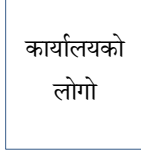
३१. कार्यविधि तथा निर्देशिका बनाउने अधिकार:

यस ऐनको कार्यान्वयन गर्नकालागि स्थानीय सरकारले आवश्यक कार्यविधि तथा निर्देशिका बनाउन सक्नेछ ।

३२. अनुसूचीमा हेरफेर गर्ने अधिकार:

यस ऐनको कार्यान्वयन गर्नका लागि स्थानीय सरकारले अनुसूचीमा आवश्यक हेरफेर गर्न सक्नेछ।

अनुसूची १
दफा ४ को उप दफा (२) बमोजिम
बरघर प्रणाली भित्रका पदाधिकारीलाई दिईने प्रमाणपत्र

राजापुर नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
राजापुर, बर्दिया
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

बरघर प्रमाणपत्र

राजापुर नगरपालिका, वडा नं. .... मा रहेको ..... गाउँको गाउँ बखेरीबाट ..... पदमा
राजापुर नगरपालिकाले जारी गरेको बरघर ऐन २०७८ को दफा ७(२), ८(३) र ८(७) बमोजिम छनोट हुनु
भएकोमा तपाईं श्री ..... लाई स धन्यवाद यो प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको छ ।

बरघर ऐन, गाउँ बखेरी र जुट्याल्हाको निर्णय बमोजिम सार्वजनिक हकहितका लागि कार्य गर्नुहोला।

.....
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

.....
नगर उपप्रमुख

.....
नगर प्रमुख

अनुसूची २
दफा ४ को (२) बमोजिम
बरघर प्रणाली भित्रका पद ग्रहण गर्ने व्यक्तिलाई दिइने परिचयपत्र

कार्यालयको लोगो	राजापुर नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय राजापुर, बर्दिया लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल
परिचय पत्र	
नाम:	हालसालै खिचाएको पासपोर्ट साईज फोटो
पद:	
ठेगाना:	
जन्म मिति:	
ना.प्र.नं:	
सम्पर्क नं:	
रक्त समुह:	
जारी मिति:	
..... प्रमाणित गर्नेको दस्तख	..... नगर प्रमुख

अनुसूची ३
बरघर प्रणालीको संगठन ढाँचा

